

Életrajz

Takács Lajos

1923. szeptember 23-án születtem Gyulán. Édesapám kubikos ember volt, aki idősebb korában hivatalsegéd lett. Négy polgári iskolát végeztem. Tovább nem tanulhattam szüleim szűkös anyagi helyzete miatt. Így nyomdász tanulónak szerződtem a gyulai „Dürer” nyomdában. Négy évi tanoncidő letelte után, 1943. január 29-én nyomdász segéd lettem. A „Dürer” nyomdában Gyula felszabadulásáig, 1944. október 6-ig dolgoztam. Miután a háborús események következtében itt a munkalehetőség megszűnt, decemberben az újjászerveződő Államépítészeti Hivatalnál találtam állást. Itt kezdetben műszaki rajzoló voltam, majd munkavezető lettem, és a felrobbantott Körös-hidak roncskiemelési és ideiglenes fahídépítési munkáit vezettem. Ezek végeztével útbiztosi teendőket, majd hivatali ügyintézői feladatokat láttam el.

Időközben - eredeti szakmám későbbi lehetőségeire gondolva - 1945. július 3-án a nyomdász iparban sikeres mestervizsgát tettem. Az Államépítészeti Hivatali munkaköröm mellett részt vettem a földosztásban és több tucat földigénylőnek mértem ki a Gyula környéki nagybirtokokat. Egyre jobban vonzódtam a műszaki pályához, amibe minden képzettség nélkül csöppentem bele. Élve a dolgozók számára biztosított lehetőséggel 1947-1950 között kiváló eredménnyel elvégeztem a dolgozók gimnáziumát a gyulai Karácsonyi János Gimnáziumban, azzal a szándékkal, hogy majd felsőszintű műszaki tanulmányokat folytatom.

1946 februárjában megnősültem. 1950-ben rendes hallgatóként felvételt nyertem az akkor még létező Műszaki Főiskola nappali tagozatára. Meggondolatlan lépés volt. Akkor még egy gyermeket nevelő feleségem létfeltételeit nem tudtuk megoldani. Anyagi gondjaink miatt tanulmányaimat fél év után abba kellett hagynom.

De mivel a műszaki pálya továbbra is erősen vonzott, 1953-ban sikeres felvételi után a Budapesti Műszaki Egyetem mérnöki karának levelező hallgatója lettem.

A tanácsrendszer bevezetésével 1954-ben a gyulai ÁÉH megszűnt és engem Békéscsabára, a megyei Légmentelmi Parancsnokság állományába helyeztek át műszaki helyettesi beosztásban, hadnagyi rendfokozattal. A légmentelomnál három évet töltöttem. Az 1956-os forradalommal való rokonszenvezésem miatt állásomból elbocsátottak, rangomtól megfosztottak. 1957 márciusában szereltem le.

Több sikertelen álláskereső kísérlet után április 1-ével a gyulai Körösvidéki Vízügyi Igazgatóság dolgozója lettem. Előbb az árvízvédelmi, majd a belvízvédelmi osztálynál dolgoztam. Ez utóbbi lett a végleges munkahelyem.

Ebben az időben épültek területünkön a magyar-román vízügyi egyezmény értelmében a közösérdekű belvízvédelmi művek, amelyeknek műszaki ellenőri és ágazati felügyeleti feladatait láttam el. Jelentős munkát végeztem az akkor alakuló belvízrendező társulatok szervezésében, később pedig a vízgyűjtő területek szerinti összevonásában. Vízjárásos időkben végeztem az igazgatóság belvízvédekezési munkáinak szervezését, irányítását, de minden árvízvédekezésből is kivettem a részemet. Közben 1959-ben befejeztem a Műszaki Egyetemet, és április 25-én a mérnöki kar út-, vasút- és alagútépítő szakán államvizsgát tettem. Az igazgatóságnál 1962 – 1966 között csoportvezető főmérnöki beosztásban dolgoztam.

1966-ban katasztrofális árvíz volt a Körösökön. A román területen bekövetkezett gátszakadások és az ún. trianoni határtöltés átszakadása miatt a Fekete- és Fehér-Körös köze elöntés alá került. Az árvíz után, 1966. június 20-án az Országos Vízügyi Hivatal elnöke a Körösvidéki Vízügyi Igazgatóság igazgatójává nevezett ki.

Igazgatói működésem időszaka alatt az igazgatóság területe – átcsatolások következtében – megnagyobbodott, tevékenységi köre kibővült. Termelési volumene 24 millió Ft/év-ről 320 – 370 millió Ft/év-re növekedett, szakember gárdája erősödött. Lényegesen megjavultak az igazgatóság és a vidéki egységek (szakaszmérnökségek, üzemek) elhelyezési és felszereltségi körülményei. Bevezetésre került a gépi adatfeldolgozás és számítógép alkalmazása különféle műszaki feladatok megoldásában. A mezőgazdaság által támasztott igényeknek megfelelően végrehajtottuk a belvízrendszerek fejlesztését. Ezzel párhuzamosan a régebbi, gőzüzemű szivattyútelepeket diesel, illetve villamos üzeművé építettük ki. A levezetési kapacitás növelése érdekében nagyteljesítményű, villamos üzemű szivattyútelepet is építettünk. Kifejlesztettük a hidrológiai észlelőhálózatot.

Kezdeményezésemre – az öntözésfejlesztés főműveként – megépült a Kettős-Körösön a békési, (1967 – 69.) majd a Sebes-Körösön a körösladányi (1975 – 77.) duzzasztómű. Ezzel a körösi vízlépcsők száma ötre emelkedett és gyakorlatilag befejeződött a Körösök csatornázása. Az Élővíz-csatorna téli vízhozamának biztosítására a Fehér-Körösön, a gyulai Poirée keretes duzzasztó fölött egy fix fenékgátat építettünk. Megépítettük az NK XIV. öntözőrendszer főműveit. Ennek ellenére az öntözések gazdasági, technikai és munkaerő problémák miatt visszafelődtek.

Az igazgatóság ösztönzője és segítője volt az 1970-es évek elején indult üzemi vízrendezéseknek, majd ezt követően a komplex meliorációs tevékenységnek is.

Igazgatósági tevékenységem alatt ment végbe a vízrendezési társulatok összevonásának befejező folyamata. Ebben az időszakban valósult meg a Békés megyei települések vízművesítése is társulati beruházásként. Az egyik legnagyobb ilyen munka a gyulai városi vízmű megépítése volt. 1962-66 között én láttam el másodállásban a vízműtársulat műszaki vezetői feladatait. A vízmű tervezése és megvalósításának zöme is ebben az időben történt, meglehetősen nehéz körülmények között.

Igazgatói működésem időszakában vonultak le a Körösök egymást felülmúló legsúlyosabb árvizei. Rendkívüli védekezést kellett folytatnunk az 1974 és 1981, de különösen az 1970 és 1980 években.

Csak a nagyságrend szemléltetése érdekében említem, hogy 1970-ben 9 fenyegetett településről több mint 200000 ember kitelepítésére tettem javaslatot a Területi Bizottságnak amit aztán a tanácsi és rendőri szervek a legnagyobb rendben bonyolítottak le. Kiemelkedő eredménye volt az áldozatos védekezési munkának, hogy folyóinkon akkor gátszakadás, árvízi elöntés nem történt. 1980-ban a kettős-Körösön Hosszúfoknál volt ugyan gátszakadás, de ezt előre nem látható és nem védhető altalajhiba okozta. A védekező vízügyi apparátus (és a segítséget nyújtó katonaság) abban végzett kiemelkedő teljesítményt, hogy a kiömlött kb. 200 millió m³ vizet körülzárt térségben meg tudta tartani és a fenyegetett településeket az árvízi elöntéstől megvédte.

A nagy árvizek következtében megindult a védőművek hatékony fejlesztése. Lokalizációs töltések, árvízi és belvízi tározók épültek (Mályvádi 72 millió m³, Mérgesi 87,2 millió m³, Tavaszréti 4,3 millió m³). Az erre kijelölt Körös töltéseken a magassági és keresztmetszeti erősítések történtek, - mindenekelőtt a Fehér- és Kettős-Körös balparti töltésein.

Fokozón és Gyulán - az árvízvédelem bázisaként - korszerű ÁMO telepek létesültek. Dénesmajor és Újladány új körtöltést kapott, Gyulavári körtöltését pedig részben új nyomvonalon átépítettük. A vízminőségvédelem feltételeinek biztosítására, ugyancsak Gyulán, vízminőségi laboratórium épült.

Igazgatói tevékenységem egyik kiemelkedő eredményének tartom, hogy hosszas előkészítéssel és a jogos igények elismertetésével sikerült elérni, hogy a szakember utánpótlás biztosítására újra induljon a békéscsabai vízügyi szakközépiskolában a technikus képzés. (1974.)

Vízügyi szakembereink fejlődésének feltételeire mindig nagy gondot fordítottam. Lakásgondjaik megoldása mellett képességeik ösztönzésére és a jó műszaki megoldások publikálására.

1968-ban megalapítottam a „Körösvidéki Vízügyi Szemle” szakfolyóiratot, amely kéthavonta jelent meg. A Körös-vidék vízügyi múltjának, emlékeinek megőrzése és bemutatása céljából 1974-ben Hosszúfokon Bodoky Károlyról elnevezett vízügyi múzeumot alapítottam. Az ekkor restaurált gyulai várban létrehoztuk a Magyar Vízügyi Múzeum időszakos kiállítását.

Dolgozóink munkájának elismerésére, személyük megbecsülésére nagy gondot fordítottam. A munkafeltételek javítása érdekében az igazgatóság központi székházát jelentősen kibővítettük. Gyulán és Szaghalmon új szakaszmérnökségi épületet építettünk. Ezt szolgálták a gyulai és vésztői műhelyfejlesztések és a gyulai vízminőségi labor, és az előregedett, illetve az árvizek során tönkrement gátörtelepek helyén 35 új gátórház építését, illetve korszerűsítését végeztük. 1970-75 között dolgozóinknak kb. 90 vállalati bérlakást biztosítottunk. Szentendrén új üdülőt építettünk, a Balatonon pedig bérleménnyel biztosítottuk a nyaralás feltételeit. A központ dolgozóinak jó ellátása érdekében üzemi konyhát és éttermet létesítettünk. Székházunkban orvosi rendelő állt munkatársaink rendelkezésére. Minden 25 éves szolgálattal rendelkező törzsgárdatagot arany pecsétgyűrűvel jutalmaztunk.

Az igazgatóság munkáját - az akkori időknek megfelelően - számos ágazati és szakszervezeti kitüntetéssel ismerték el. Igazgatói működésem végéig az igazgatóság hatszor kapta meg a „kiváló” címet. És egyszer az elérhető legmagasabb elismerést, a MT-SZOT vörös vándorzászlóját. Termelői munkánk folyamatos jó eredményei és a súlyos árvízvédekezésekben tanúsított helytállása alapján kiérdemeltük a megye és a város társadalmának elismerését.

1974-ben váratlanul nagy tisztesség ért. Az OVH elnöke, Dégen Imre államtitkár az OVH Kollégiumának tagjává nevezett ki.

Társadalmi feladatokat a felszabadulástól folyamatosan végeztem. Az ÁÉH-nál töltött éveim alatt a Magyar Mérnökök és Technikusok Országos Szabad Szakszervezetének voltam tagja. A vízügyi alkalmazásomtól a MEDOSZ soraiba kerültem. Párttag először 1956-ig, majd 1961-1985 között voltam. Szakmai téren a Magyar Hidrológiai Társaságban végeztem munkát, amelyen belül 1967-1985 között a Békés megyei területi Szervezet elnöke voltam. Ezen időszak alatt számos szakmai és országos rendezvényt bonyolítottunk le országos érdeklődés mellett. Mi rendeztük meg az MHT első vidéken tartott vándorgyűlését 1975-ben. Munkásságomat a MHT 1975-ben Vásárhelyi díj adományozásával ismerte el. 1987-ben pedig tiszteleti taggá választottak. A megyei MTSZ-nek elnökségi tagja voltam. Aktív időszakomban a tanácsi munkában rendszeresen résztvettem. A gyulai városi tanácsnak 1971-1990 között, a Békés megyei Tanácsnak 1971-1985 között voltam a tagja.

Aktív munkaidőm alatt (egyszer-kétszer ezután is) munkámat megbecsülték, elismerték. Úgy állami, mint társadalmi területen számos kitüntetésben részesültem.

A Közlekedési és Postaügyi Minisztérium 1953-ban az Építőipar Kiváló Dolgozója kitüntetéssel, a belügyminisztérium a 1955-ben a Közbiztonsági Érem ezüst fokozatával, 1956-ban Szolgálati Érdeméremmel tüntetett ki. A 25 éves vízügyi szolgálatban végzett munkámért különféle című és szintű kitüntetésekben részesültem. Öt alkalommal Kiváló Dolgozó kitüntetést és ugyancsak öt alkalommal Árvízvédelmi Emlékérmet kaptam. 1960-ban a Munka Érdemrend bronz fokozatával, 1969-ben ezüst fokozatával, 1970-ben és 1980-ban pedig arany fokozatával tüntettek ki. 1978-ban Kiváló Munkáért kitüntetést kaptam. A MHT 1975-ben Vásárhelyi Díjjal, Gyula város pedig 1996-ban „Kiváló Polgár” cím adományozásával jutalmazott. Ezeken kívül még számos árvízvédelmi, tűzbiztonsági, honvédelmi, környezetvédelmi, településfejlesztési, stb. emlékérmekkel ismerték el

tevékenységemet. 50 éves mérnöki munkám elismeréseként a Budapesti Műszaki Egyetem 2009-ben részemre Arany diplomát adományozott.

Életutamon végigtekintve, elégedett embernek mondhatom magam. Munkahelyeimen nemcsak a kötelezött, hanem ennél jóval többet kellett teljesíteni, néha ambíciótól hajtva, sokszor a megvadult elemek fékentartására. Jó érzéssel tölt el, hogy a munkám nem volt hiábavaló. A fenyegetett települések, tárgyi értékek megvédése, az emberek biztonságának, életének sikeres megóvása adja meg munkám igazi értékét, elismerését.